

УДК 638.16:338.439.5

Разанова О.П., кандидат с.-г. наук

e-mail: razanova_elen@rambler.ru

Скоромна О.І., кандидат с.-г. наук, доцент

e-mail: oksanas7777@rambler.ru

Вінницький національний аграрний університет

Микитюк І.Г., директор ТОВ СП «Мед Поділля»

ННБК «Всеукраїнський науково-навчальний консорціум»

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ УКРАЇНСЬКОГО МЕДУ

Розглянуто сучасний стан та тенденції розвитку українського та світового ринку меду. Оцінено обсяги виробництва, проаналізовано динаміку експорту меду у 2011-2016 рр. Визначено основних експортерів української продукції бджільництва та ціноутворення. Проведено аналіз вітчизняного ринку меду. В Україні на початок 2017 року нараховувалось близько 4710 тисяч бджолосімей. У 2016 р. на одну бджолину сім'ю виробили товарного меду на 5,4 кг менше за показник минулого року. Протягом 2016 року Україна експортувала меду на загальну суму 97,28 млн дол. США, що на 15,4% більше, порівняно з 2015 роком. До Німеччини поставлено 33,4%, Польщу – 18,6%, США – 18,1% експортованого українського меду. Експортом меду займались 67 українських компаній. У 2016 р. на українських пасіках отримано 7201 кг воску.

Ключові слова: мед, ринок меду, бджолині сім'ї, експорт, віск

Постановка проблеми. Бджільництво в Україні займається розведенням бджіл, отриманням продукції бджільництва та запиленням сільськогосподарських культур. Розвиток бджільництва у нашій зоні обумовлений сприятливими природно-кліматичними умовами та достатньою кількістю медоносів, що дозволяє одержувати цінні продукти бджільництва високої якості. Виробництво продуктів бджільництва повністю задовольняє внутрішній попит, а близькість України до основних іноземних ринків сприяє зростаючому попиту на мед і віск.

Мед називають рідким золотом природи. До складу меду входить близько 300 речовин і зольних елементів. Він має рідкісні харчові якості, важливі лікувальні властивості, визначається неповторним смаком і ароматом. Високоякісні сорти меду містять близько 75% фруктози і глюкози, що визначає його цінність і фізичні властивості [2].

Нині виробляється близько 20 сортів меду високої якості. В Україні в основному виробляють поліфлорні меди з різнотрав'я та різноцвіття. Із монофлорних медів найбільшу товарну нішу займає соняшниковий (до 60% від загального виробництва меду), далі за спаданням обсягу виробництва іде мед з гречки, ріпаку, липи, акації білої. До елітних сортів меду відносять акацієвий [7].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми. Найбільшими виробниками меду у світі, за результатами 2015 року, є Китай з обсягом виробництва 436 тис. т., Туреччина – 88,2 тис. т., Аргентина – 75,5 тис. т., далі за валовим виробництвом меду – Україна (70,1 тис. т.) і США (66,7 тис. т.) [7].

Із числа агропромислових галузей України ринок меду є одним з найбільш перспективних і на сьогоднішній день розвивається найактивніше.

Бджільництвом у нашій країні займаються понад 400 тис. пасічників, що є свідченням значущості галузі. Майже 90% пасік знаходяться у приватному секторі. На долю українського меду у світовому виробництві припадає приблизно 6% і на міжнародний ринок

експортується 4,3% українського меду [7].

Метою досліджень є оцінка стану та тенденцій розвитку українського ринку меду.

Результати досліджень та їх обговорення. За статистичними даними 2016 р., в Україні нараховувалось близько 4710 тисяч бджолосімей, що на 81,8% більше, ніж у 2015 році. У 2016 р. на одну бджолину сім'ю виробили товарного меду 19,1 кг, що на 5,4 кг менше за показник минулого року [3]. У структурі виробництва меду частка сільськогосподарських підприємств з кожним роком зменшується і у 2015 р. вона становила лише 1,44% (рис. 1).

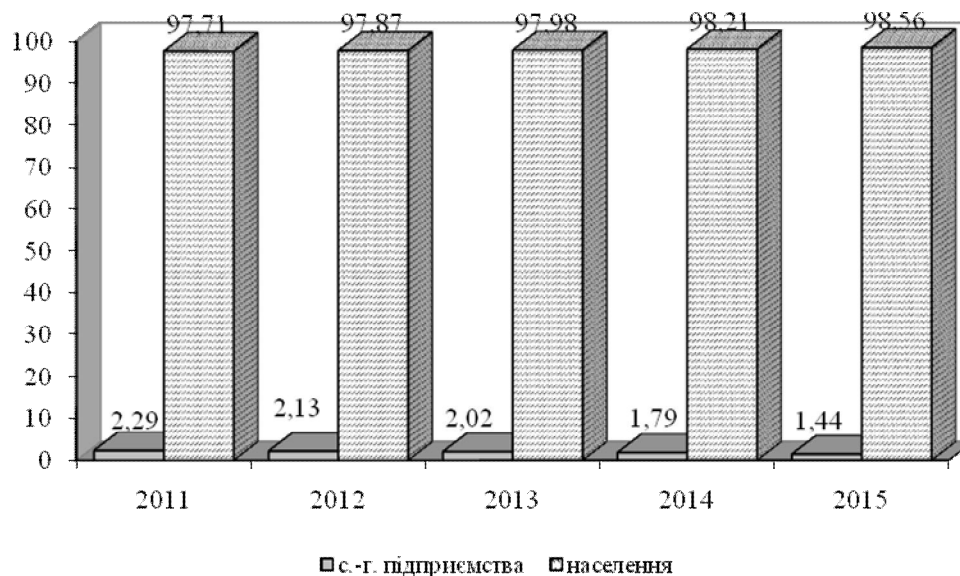

Рис. 1. Структура виробництва меду в Україні, %

Виробництво меду протягом 2011-2015 рр. знаходилось майже на одному рівні, але з 2014 р. по 2015 р. ці показники зменшились на 10,098 тис. тон – до 63,615 тис. т. Це пов'язано із втратою півострова Крим та частини територій у Донецькій і Луганській областях. За попередніми даними у 2016 р. в Україні вироблено 89890 т меду, що у відносних показниках на 41,3% більше порівняно з попереднім роком (рис. 2).

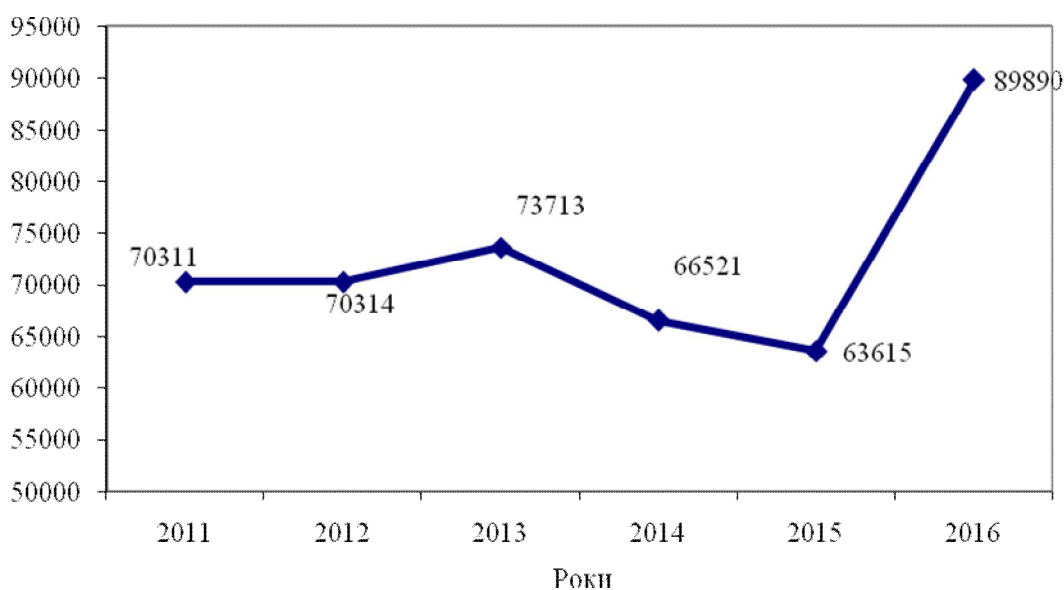

Рис. 2. Динаміка обсягів виробництва меду в Україні, т

У 2016 р. найбільше виробили меду у Полтавській і Кіровоградській областях (11,9% від валового виробництва), Вінницька обл. знаходиться на третьому місці із часткою у 10,3%, далі – Харківська (8,7%) і Черкаська (8,2%) області (рис. 3) [3].

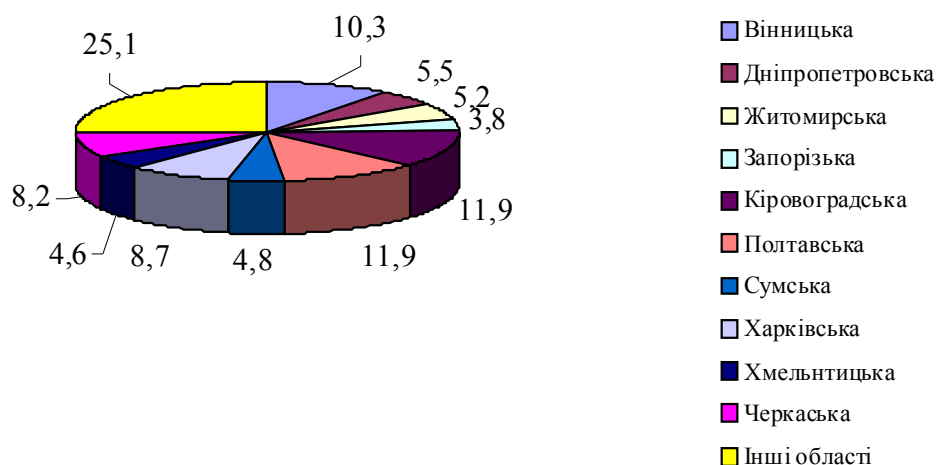

Рис. 3. Виробництво меду по регіонах у 2016р., %

Низькі показники з виробництва меду у Чернівецькій, Херсонській, Тернопільській, Рівненській, Львівській та Волинській областях, загальна частка яких становить лише 4,9%.

Мед в Україні є одним з небагатьох продуктів, який відповідає стандартам ЄС, і експортується до Європи. За результатами 2015 року Україна у світовому експорті меду стоїть на дев'ятому місці після Китаю (288,7 млн. дол. США), Нової Зеландії (200,4), Аргентини (163,3), Мексики (156), Німеччини (139,4), Індії (121,7) В'єтнаму (111,8) та Іспанії (101,5 млн. дол. США), а її частка у світовому експорті даного продукту склала 4-5%. Найбільші темпи росту експорту меду були в Україні, приріст за п'ять років (2011-2015 рр.) склав 244,6% [12].

Протягом 2016 року Україна експортувала меду на загальну суму 97,28 млн дол. США, що на 15,4% більше порівняно з 2015 роком. Експорт українського меду в основному орієнтується на країни ЄС. До Німеччини було поставлено 33,4% на загальну суму 32,56 млн. дол. (рис. 4).

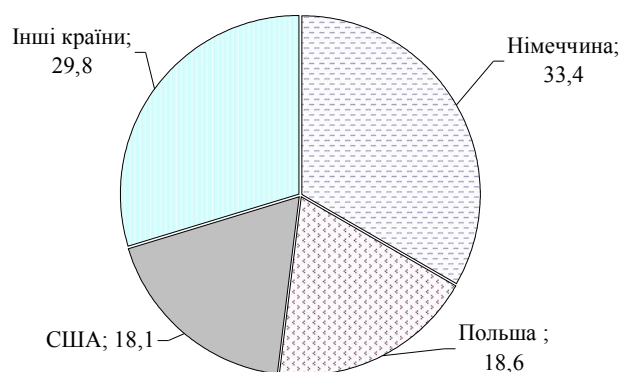

Рис. 4. Експортери українського меду за 2016 р., %

Другим за величиною експортером продукту є Польща, на частку якої припадає 18,6%

експорту українського меду, у грошовому вираженні на суму 18,08 млн дол. До США експортовано на суму 17,65 млн дол., або на 18,1% від загального експорту. Значно знизилась поставка меду із України в Литву, Словачію та Чехію [10].

Експорт меду на міжнародний ринок за останні 5 років збільшився у 4,2 рази (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка експорту українського меду

Роки	Кількість, т	Вартість, тис. дол. США
2012	13338,5	31112,6
2013	21673,6	52972,4
2014	36335,7	93198,2
2015	38715,1	94216,5
2016	56900	97280

За даними ФАО, у 2016 році Україна експортувала продукту на зовнішні ринки майже на 50% більше, ніж за аналогічний період 2015 року [1]. У грошовому вираженні експорт збільшився лише на 3,2% за рахунок збільшення обсягів експорту, проте ціна на мед у світі зменшилась.

Частка експорту у загальному обсязі виробництва меду за останні п'ять років значно збільшилась (рис. 5).

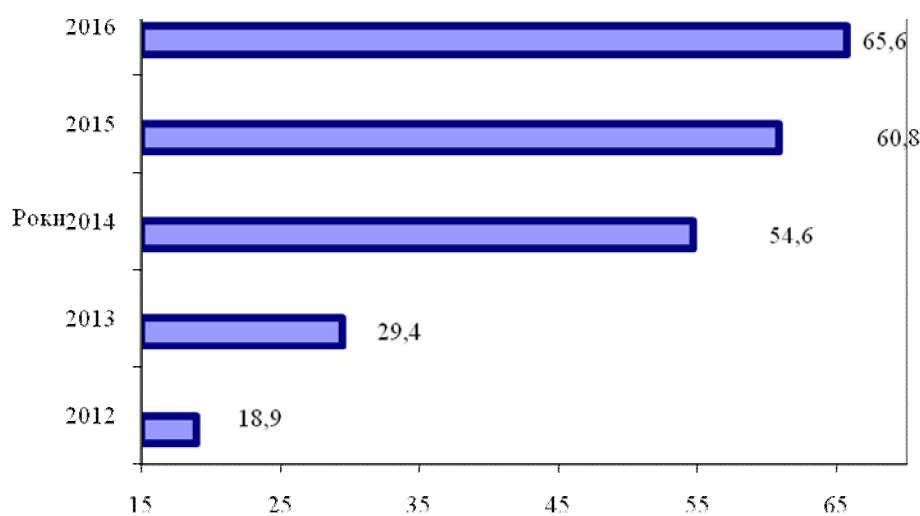

Рис. 5. Товарність експорту українського меду, %

Якщо у 2012 р. вона складала 18,9 році, то у 2016 р. даний показник був найвищий – 65,6%.

За даними Міжнародної організації експортерів меду, починаючи з 2006 року ціни на мед поступово зросли з 1,41 до 2,82 тис. дол. США за 1 т., але починаючи з 2012 р. ціни почали поступово падати і у 2016 році за останні 9 років вона була найнижчою (1,7 дол. США за 1 кг) (рис. 6).

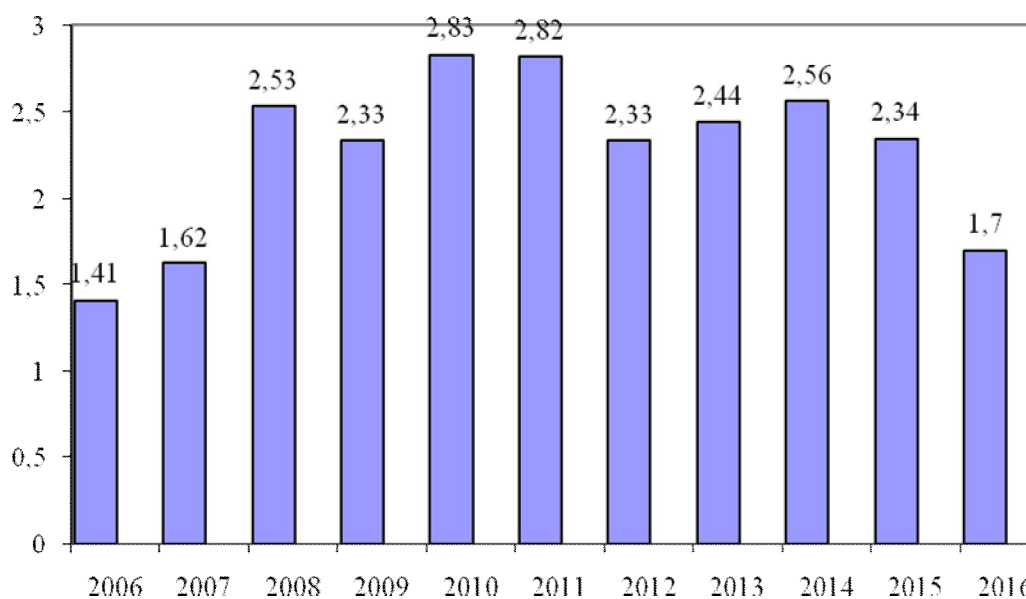

Рис. 6. Середня ціна експорту меду з України, дол. США/кг

Порівняно з 2015 роком ціна за 1 кг українського меду зменшилась на 0,64 дол. США [9].

Експортом меду займались 67 українських компаній. Майже 50% експортних поставок меду забезпечили 5 компаній: «Бартнік», «Юкрейніан бі», «Агро Іст Трейд», «Співдружність» і «Асканія-Пак» [4].

Серед п'ятірки компаній лідером експорту українського меду, з сумарною часткою 19%, стала компанія «Бартнік» (5% поставок було здійснено компанією Бартнік і 14% компанією Юкрейніан Бі). На другому місці лідер експорту 2015 року – компанія Агро Іст Трейд із Миколаєва. Частка компанії склала 14%, проти 16% в 2015 році. Третє місце займає концерн «Співдружність» з Херсона з 12% часткою експортованого меду, зменшивши поставки продукту на 1% проти 2015 р. На четвертому місці з часткою 10% Донецька компанія «Український мед», яка спеціалізується на закупівлі меду у пасічників з центрального, східного та південного регіону країни. І на п'ятому місці компанія «Асканія-Пак», спеціалізація якої є фасування продуктів харчування. У минулому році компанія експортувала менше 1% від валового експорту українського меду [8, 11].

Найдорожчий бджолиний мед експортували компанії «Експотрейд-М» з Миколаєва, «RURGROU P S.A.» з Києва і «Титан» з Одеської області. найдешевшу продукцію на зовнішній ринок відправили компанії «Бітрейд Вест» з Львівська області та Медова корпорація «Кельманн» з Херсону [6].

На Вінниччині експортом меду займається підприємство «Мед Поділля». Продукція підприємства неодноразово удостоювалася призів, дипломів та інших нагород на державних, обласних, регіональних виставках, ярмарках і конкурсах: лауреат VII регіонального конкурсу «Бізнес-еліта Поділля» у номінації «Наша марка», отримувало дипломи Міністерства агропромислової політики України, ставало переможцем регіонального конкурсу «Краща торгова марка Поділля». За результатами роботи 2016 року підприємством поставлено на міжнародний ринок 5,2% меду від загального експорту.

Одним з перспективних напрямків ТОВ СП «Мед Поділля» сьогодні є вихід на ринки ЄС з продуктами, які мають значно вищу додану вартість. Досьогодні підприємство поставляло мед на міжнародний ринок в основному в 200-літрових бочках, як сировину, тепер готується продавати його розфасованим у власну тару.

Другим за важливістю продуктом бджільництва після меду є бджолиний віск. У 2016

р. на українських пасіках його отримано 7201 кг. До п'ятірки областей з найвищим показником виробництва воску належать Житомирська – 857 кг, Вінницька – 829 кг, Полтавська – 764 кг і Дніпропетровська (512 кг) і Черкаська – 499 кг [3].

Україна до 2015 року не експортувала віск взагалі. Почали нарощувати обсяги продажу бджолиного воску за кордон після початку дії угоди про Асоціацію. За першу половину 2016 року закордон було реалізовано 194 т воску, що в 9,7 разів більше за показники минулого 2015 р., у грошову вираженні майже 1,1 млн дол. США. Найбільшу кількість українського воску експортується у Польщу, з часткою в 85,7% загального експорту [4].

Перспективою розвитку ринку українського меду є підвищення якості продукції та вихід на міжнародний ринок із розфасованим медом, що дасть змогу отримати більше доданої вартості.

Висновки. Останні роки характеризуються зростанням обсягів виробництва меду в Україні та експорту на міжнародний ринок. Україна входить у десятку експортерів меду. За попередніми даними у 2016 р. вироблено 89,89 тис. т меду, продано закордон – 56,9 тис. т. До Німеччини поставлено 33,4%, у Польщу – 18,6%, США – 18,1% від загального експорту.

Список використаної літератури

1. База даних статистики ФАО (Food And Agriculture Organization of the United Nations) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://faostat3.fao.org/download/Q/QL/E>.
2. Бджільництво / В.П. Поліщук – Львів: Український пасічник. – 2001. – 296 с.
3. Державна служба статистики України: [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Медом помажемо: за кордон вивезли воску на мільйон доларів Олена Ярошенко <http://www.umoloda.kiev.ua/number/3031/159/102041>.
5. Николаевский «Агро Ист Трейд» стал вторым по объемам экспорта украинского меда Режим доступу: <http://inshe.tv/economics/2016-08-28/155565>.
6. Обзор рынка мёда Украины 2016 <http://www.marketing-ua.com/articles.php?articleId=5051>.
7. Самчук Г.П. Стан та тенденції розвитку вітчизняного та світового ринків меду / Г.П. Савчук // Молодий вчений. – грудень, 2016. – № 12.1 (40). – С.958-961.
8. ТОП-5 крупнейших экспортеров меда в Украине <http://infoindustria.com.ua/top-5-krupneyshih-eksporterov-meda-v-ukraine>.
9. Украина – главный экспортер меда в Европу <http://www.gogetnews.info/news/economics/78257-ukraina-glavnyu-eksporter-meda-v-evropu-foto.html>.
10. Украина уже использовала свою квоту на экспорт меда в ЕС <http://kp.ua/economics/563585-ukrayna-uzhe-yspolzovala-svoui-kvotu-na-eksport-meda-v-es>.
11. Україна продала за кордон меду майже на 100 млн дол. <http://news.finance.ua/ua/news/-/392319/ukrayina-prodala-za-kordon-medu-majzhe-na-100-mln-dol>.
12. Phipps R. International Honey Market / R. Phipps [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ahpanet.com/page/IntlHoneyMarket>.

References

1. Baza danykh statystyky FAO (Food And Agriculture Organization of the United Nations) [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://faostat3.fao.org/download/Q/QL/E>.
 2. Bdzhil'nytstvo / V.P. Polishchuk – L'viv: «Ukrayins'kyu pasichnyk». – 2001. – 296 s.
-

3. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy: [elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Medom pomazhemo: za kordon vyvezly vosku na mil'yon dolariv Olena Yaroshenko <http://www.umoloda.kiev.ua/number/3031/159/102041>.
5. Nikolaevskij «Agro Ist Trejd» stal vtorym po ob'emam jeksporta ukrainskogo meda Rezhim dostupu: <http://inshe.tv/economics/2016-08-28/155565>.
6. Obzor rynku mjoda Ukrainy 2016 <http://www.marketing-ua.com/articles.php?articleId=5051>.
7. Samchuk H.P. Stan ta tendentsiyi rozvytku vitchyznyanoho ta svitovoho rynkiv medu / H.P. Savchuk // Molodyy vchenyy. – hruden', 2016. – № 12.1 (40). – S.958-961.
8. TOP-5 krupneyshih jeksporterov meda v Ukraine <http://infoindustria.com.ua/top-5-krupneyshih-eksporterov-meda-v-ukraine>.
9. Ukraina – glavnyj jeksporter meda v Evropu <http://www.gogetnews.info/news/economics/78257-ukraina-glavnyy-eksporter-meda-v-evropu-foto.html>.
10. Ukraina uzhe ispol'zovala svoju kvotu na jeksport meda v ES <http://kp.ua/economics/563585-ukrayna-uzhe-yspolzovala-svoui-kvotu-na-eksport-meda-v-es>
11. Україна продала за кордон меду майже на 100 млн дол. <http://news.finance.ua/ua/news/-/392319/ukrayina-prodala-za-kordon-medu-majzhe-na-100-mln-dol>
12. Phipps R. International Honey Market / R. Phipps [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ahpanet.com/page/IntIHoneyMarket>.

УДК 638.16:338.439.5

Разанова Е. П., кандидат с.-х. наук

e-mail: razanova_elena@rambler.ru

Скоромна О.И., кандидат с.-х. наук

e-mail: oksanas7777@rambler.ru

Винницький національний аграрний університет

Мыкытюк И.Г., директор ООО СП «Мед Подолья»

ННБК «Всеукраинский научно-учебный консорциум»

ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ РЫНКА УКРАИНСКОГО МЕДА

Рассмотрены современное состояние и тенденции развития украинского и мирового рынка меда. Оценены объемы производства, проанализирована динамика экспорта меда в 2011-2016 гг. Определено основных экспортеров украинской продукции пчеловодства и ценообразования. Проведен анализ отечественного рынка меда. В Украине на начало 2017 г. насчитывалось около 4710000 пчелосемей. В 2016 на одну пчелиную семью выработали товарного меда на 5,4 кг ниже показателя прошлого года. В течение 2016 г реализовано на международный рынок украинского меда на общую сумму 97,28 млн. долл. США, что на 15,4% больше по сравнению с 2015 годом. В Германию поставлено 33,4%, Польшу – 18,6%, США – 18,1% экспортируемого меда. Экспортом меда занимались 67 украинских компаний. В 2016 на украинском пасеках получено 7201 кг воска.

Ключевые слова: мед, рынок меда, пчелиные семьи, экспорт, воск

UCC 638.16:338.439.5

Razanova O.P., candidate of agricultural sciences

e-mail: razanova_elena@rambler.ru

Skoromna O.I., candidate of agricultural science, associate professor

e-mail: oksanas7777@rambler.ru

Vinnitsia national agrarian university

Mikityuk I.G., the Director CLR JV «Honey Podillya»

TRENDS OF UKRAINIAN HONEY MARKET DEVELOPMENT

Beekeeping in Ukraine is well developed industry, which is engaged in breeding bees getting honey and pollination of crops. Ukraine is close to major foreign markets contributes to the growing demand for products industry, including honey and wax.

The largest producers of honey in the world, according to the 2015, is China with a production volume of 436 thousand. T., Turkey – 88.2 thousand. T., Argentina – 75.5 thousand. T., Followed by the total production of honey n ' fifth place – Ukraine (70.1 thousand. t.) and the US (66.7 ths. tons.). Today beekeeping in our country involved over 400 thousand. Beekeepers. The share of Ukrainian honey in world production accounts for about 6% and the international market exported 4.3% of Ukrainian honey.

Tue Ukraine at the beginning of 2017 there were about 4.71 million bee colonies, which is 81.8% more than in 2015. In 2016 one of bees produced honey trade significantly less (19.1 kg), 5.4 kg lower than last year.

In 2016 in Ukraine in all categories produced 89890 tons of honey, in relative terms by 41.3% more than in the previous year. Agricultural enterprises in 2015 produced 1.44% of marketable honey.

Most of the honey produced in Poltava and Kirovohrad regions (11.9% of gross production), Vinnitsa region. is in third place with a share of 10.3%, then – Kharkiv (8.7%) and Cherkasy (8.2%) regions.

During 2016 Ukraine exported honey totaling 97.28 million dollars. That is by 15.4% more compared to 2015 year. Export ukrainian honey mainly (75%) focused on the EU. In Germany in 2016 was set at 33.4% of the total amount of 32.56 million dollars. The second largest exporter of the product is Poland, which accounts for 18.6% of export of Ukrainian honey.

In 2016 exported products to foreign markets by almost 50% over the same period of 2015. In value terms, exports increased by only 3.2% due to an increase in exports. Exports of honey were involved in 67 Ukrainian companies.

In 2016 the Ukrainian apiaries received 7201 kg of wax. The five areas with the highest production of wax are Zhytomyr region – 857 kg, Vinnitsia – 829 kg, Poltava – Dnipropetrovsk and 764 kg (512 kg) and Cherkasy region – 499 kg.

During the first half of 2016 were sold abroad 194 tonnes of wax that 9.7 times the performance of the past in 2015, the monetary value of almost 1.1 million dollars. USA. The largest number of Ukrainian wax exported to Poland, with a share of 85.7% of total exports.

*Рецензент: Яремчук О.С., доктор с.-г. наук, професор
Вінницький національний аграрний університет*